אויף זיי די תורה, איז ניט נאָר וואָס דאָס איז ניט קיין טעם אויף צו געבן אויף זיי תורה, נאָר אדרבה, עס איז אַ טעם אויף פאַרקערט, ווייל תורה גיט מען נאָר אין אַן אָרט וואו עס מישן זיך ניט אַריין קיין זייטיקע ענינים; תורה — צו־ליב תורה אַליין.

און דערפאַר האָט מען געגעבן די תורה אויף הר סיני דוקא. הגם אויך הר סיני האָט אין זיך די מעלה פון הר, — עלית הדומם, — ווי־באַלד אָבער די מעלה איז אין אים ניט קענטיק, דמכיך, אין אים הערן זיך ניט אָן קיין זייטיקע ענינים, איז ער אַ כלי צו תורה.

יט. דערמיט וועט מען אויך פאַר־שטיין וואָס עס שטייט אין מדרש[23] אַז הר הכרמל איז געקומען פון אספמיא, הר תבור פון אלים, און הר סיני פון הר המורי'. דערפון פאַרשטייט מען אַז די מעלה פון הר סיני איז פאַרבונדן מיטן ענין פון הר המורי'.

הר המורי' איז זיין מעלה — עקידת יצחק, מסירת נפש צוליב מקיים זיין דעם אויבערשטנס רצון, אָן קיינע זייטיקע זאַכן. מצד חש־בונות ושכל איז דאָ אַ חקירה און אַ שקלא וטריא דעריין, וואָרום דעם ענין העקידה האָט ער געהערט מפי נביא, אברהם אבינו, און שופך דם האדם גו' ואך את דמכם לנפשותיכם גו'[24]) איז געוועזן אַ ציווי מקובל מפי הקב"ה אויף וועלכן עס זיינען נצטווה געוואָרן אַפילו בני נח. נאָר וויסנ־דיק אַז אַזוי איז דעם אויבערשטנס רצון, איז ער ניט אַריין אין קיין חשבונות. ער איז געוועזן איבערגעגעבן לגמרי צום רצון העליון אין אַ פּני־מיות ובמסירת נפש. אָט דאָס איז אַ כלי צו תורה.

(משיחת ב' דחה"ש, תשט"ו)

פרשת בחקותי

ול"ג בעומר

א. דער אָנהויב פון דער סדרה איז, אם בחקותי תלכו. זאָגט די גמרא[1]), אין אם אלא לשון תחנונים. ד. ה. אַז דער טייטש פון אם דאָ איז ניט אַ תנאי „אויב", ווי אין אַ סך ערטער און אויך אין דער פרשה גופא, ואם לא תשמעו לי, ואם בחקו־תי גו', נאָר — תחנונים, דער אוי־בערשטער כביכול בעט זיך ביי אידן אַז: בחקותי תלכו, שתהיו עמלים בתורה[2]).

און די בקשה און דער ציווי גיט אויך אַ כוח און איז אויך אַן הבטחה, צו יעדער אידן, אַז בחקותי תלכו, ווי עס שטייט[3]), לבלתי ידח ממנו נדח.

ב. די צוויי ענינים — ציווי און הבטחה — געפינען מיר אויך אין

23) מדרש תהלים שם.

24) בבא קמא צא, ב.

1) עבודה זרה ה, א. זע אויך תורת כהנים אויף דער פרשה.

2) פירש"י על התורה מתורת כהנים.

3) שמואל ב יד, יד.

דער מצוה פון אהבת ה׳. אויפן פסוק ואהבת את ה׳ אלקיך, טייטשט דער אַלטער רבי[4]) צוויי פירושים: א) דו זאָלסט ליב האָבן. ב) דו וועסט ליב האָבן. און אויך דאַרטן זיינען ביידע פירושים פאַרבונדן איינער מיטן צווייטן. וואָרום דער ציווי מלמעלה איז אויך אַ נתינת כוח און הבטחה, אַזוי ווי אויבן דערקלערט.

אהבה איז אַ שרש אויף אַלע רמ״ח מצות עשה, אַריינגערעכנט אויך די מצוה פון יראת ה׳, וועלכע איז אַ שרש אויף אַלע שס״ה מצות לא תעשה[5]). קומט דאָך אויס אַז אהבת ה׳ איז אַ שורש אויף אַלע תרי״ג מצות.

איז פונקט ווי אויף אהבה איז דאָ אַ ציווי און הבטחה, אַזוי אויך אויף אַלע תרי״ג מצות — וועלכע ווערן נכלל אין פסוק, אם (לשון תחנונים און אויך הבטחה) בחקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם.

ג. נאָך אַ טייטש איז דאָ[6]) אויף בחקותי — אַז דאָס גייט אויף מצות. אין מצות זיינען דאָ דריי סוגים: משפטים, עדות און חוקים. משפטים זיינען די מצות וועלכע דער שכל וואָלט אַליין מחייב געווען, אַפילו אויב די תורה וואָלט עס ניט געהייסן; עדות זיינען די מצות וועלכע שכל אַליין וואָלט טאַקע ניט מחייב געווען, אָבער נאָכדעם ווי תורה האָט זיי געהייסן, האָבן זיי אַן אָרט אין שכל; חוקים זיינען די מצות וועלכע האָבן קיין אָרט ניט אין שכל, ווי מצות שעטנז, פרה אדומה, א. ד. גל.

דאָס וואָס דער פסוק זאָגט בחוקותי, כאָטש ער מיינט דאָך אַלע מצות, ווייל ער איז מרמז, אַז אויך עדות און משפטים, הגם זיי האָבן אַן אָרט אין שכל, דאַרף מען זיי אָבער מקיים זיין מצד קבלת עול, פונקט ווי דער קיום פון חוקים — חוקה חקקתי גזירה גזרתי.

און כאָטש דער קיום המצוות איז ניט מצד השכל נאָר מצד קבלת עול, פונדעסטוועגן איז אין דעם דאָ אַ תענוג, און אדרבה, דער תענוג איז נאָך אַ גרעסערער, ווי עס איז באַוואוסט[7]) וועגן דעם ענין פון עבודת עבד נאמן און עבד פשוט, אַז דער תענוג פון עבד איז דאָס דער תענוג האדון.

וואָס דאָס איז מרומז אין דעם וואָרט „תלכו״, אַז כאָטש עס איז „בחוקותי״, קבלת עול, פונדעסטוועגן איז — „תלכו״, וואָס דער אמת׳ער ענין פון גיין איז דאָך בלי גבול[8]), קען עס ניט קומען מצד פנימיות׳דיקע און באַגרענעצטע כוחות, נאָר מצד כוח מקיף, תענוג, חיות.

און דער וואָרט „אם״, די תחנונים און הבטחה פון דעם אויבערשטן, גייט ניט נאָר אויף דעם גוף פון קיום המצות נאָר אויך אויפן אופן פון קיום המצות: „בחוקותי תלכו״, אַז יעדער איד איז מובטח אַז ער וועט מקיים זיין מצות מיטן חיות פון קבלת עול.

ד. דער שכר אויף דעם איז, „ונתתי גשמיכם בעתם״ וגו׳ — גשם ברוחניות, וואָס דאָס איז דער יערוף כמטר לקחי און נאָך העכער, דער אור

---

4) תורה אור פו, ג.

5) תניא פרק ד. וראה גם כן פירוש על הרמב״ם הלכות יסודי התורה ריש פרק ב.

6) זע ת״א ות״י. אוה״ת פ׳ כה. ועוד.

7) ד״ה אחרי ה״א תרס״ו. ד״ה וילך תש״ד.

8) זע לקו״ת אָנפאַנג בחקותי.

תורה, און נאך העכער, די תורה וואס משיח וועט לערנען, וואס די תורה פון איצטער איז הבל לגבי תורתו של משיח[9].

און דורך דעם אויך: גשמיכם בעתם, בגשמיות כפשוטו.

און די גשמיות וועט זיין אין אזא אופן, אז ניט נאר וואס זי וועט ניט אפהאלטן פון עבודת הוי', נאר אדרבה, זי וועט נאך צוהעלפן, ווי עס שטייט[10], עד דלא אכילנא בישרא דתורא כו' (אז ביז ער עסט ניט קיין פלייש איז ביי אים זיין געדאנק ניט גענוג לויטער), אז מיט די גשמיות וועט מען דינען דעם אויבערשטן מתוך מנוחת הנפש והרחבת הדעת.

ה. אין לקוטי תורה פון היינטיקער סדרה[11]) ווערט דערקלערט, אז אלע ענינים פון תוכחה זיינען באמת ברכות (לדוגמא: ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד, איז דער פשט אז אלע עשר כחות הנפש וועלן זיין אויסגעקאכט אין „אחד") — נאר אזוי ווי זיי זיינען גאר הויכע ברכות, קענען זיי ניט אראפקומען בגילוי, דערפאר זיינען זיי געזאגט געווארן אין אזא אופן.

דער צמח צדק ברענגט דארט אין א הגה"ה, אז דאס איז אויך דער פשט אין דער דערציילונג פון גמרא[12]), אז רבי שמעון בן יוחאי האט געשיקט זיין זון צו רבי יונתן בן עמסיי און רבי יודא בן גרים זיי זאלן אים בענטשן. ווען ער איז געקומען צו ר' שמעונ'ען, איבערגעגעבן וואס זיי האבן אים געזאגט, און באקלאגט זיך אז אין פלוג זיינען דאס ענינים וואס זיינען היפך פון ברכות, האט אים ר' שמעון געזאגט אז באמת זיינען דאס אלץ ברכות, און האט אים די אלע ברכות דערקלערט.

איז אין פלוג, פארוואס טאקע האבן זיי אים געבענטשט מיט אזא לשון וואס מען קען אויסטייטשן אנדערש? זאגט אויף דעם דער מהרש"א אז דאס איז געווען לחדודי. דער צמח צדק זאגט, אז יותר נראה כפשוטו, ווייל דאס זיינען געווען גאר הויכע ברכות האט עס געמוזט אראפקומען אין אזא אופן.

ו. אין פלוג, וויבאלד אז דאס זייגען הויכע ברכות וועלכע מוזן קומען פארשטעלט, ווי אזוי האט זיי ר' שמעון בן יוחאי געקענט אויסטייטשן בגילוי?

וועט מען עס פארשטיין לויט ווי עס ווערט דערקלערט אין תניא[13]), אז יסורים זיינען „טוב פון עלמא דאתכסיא, בחינת י־ה, דערפאר קומט עס איצטער אראפ „בבחינת צל ולא אורה וטובה נראית", און דורך דעם וואס מען איז מקבל די יסורים בשמחה, איז מען זוכה צום „כצאת השמש בגבורתו"[14]), וואס וועט זיין לעתיד, וואס דאן וועט עס אראפקומען בטוב הנראה והנגלה.

די נשמות וואס ענינם איז צו מגלה זיין פנימיות התורה, איז ביי זיי אויך איצטער מאיר דער גילוי פון לעתיד[15]). דערפאר איז רשב"י

9) קהלת רבה פרשה יא.
10) ב"ק עב, א.
11) ד"ה בשברי לכם מטה לחם.
12) מועד קטן ט, א.
13) פרק כו.
14) שופטים ה, לא. שבת פח, ב. יומא כג, א. גיטין לו, ב.
15) זע ווייטער עמוד 287 און ווייטער.

וואָס זיין ענין איז געווען צו אַנט־פּלעקן פּנימיות התורה, האָט ער גע־קענט אויסטייטשן די ברכות בגילוי, ווילע ביי אים האָט שוין מאיר גע־ווען דער כצאת השמש בגבורתו, האָט ער אויך איצטער שוין געזען אין דעם די ברכות.

דעריבער קומט די אויסטייטשונג פון דער תוכחה ווי ברכות — אין חסידות דוקא, וואָס ברענגט פּנימיות התורה בגילוי.

ז. וויבאַלד אַז דער אויסטייטש פון די ברכות איז פאַרבונדן מיט פּני־מיות התורה, איז אַזוי ווי פּנימיות התורה האָט דאָך רשב״י מגלה גע־ווען צו אַלעמען, אַזוי אויך די ברכות, האָט ער אויסגעטייטשט אויך צו זיין זון, וואָס איז דאַן נאָך ניט געווען אויף אַזאַ הויכע מדריגה.

— וואָס דערפאַר זאָגט די גמרא אמר לי׳ לברי׳ און רופט אים ניט ביי זיין נאָמען[16]. אַ ווייטערדיקע הוכחה איז פון דעם וואָס ער האָט אים געשיקט מקבל זיין אַ ברכה פון ר׳ יונתן בן עמסיי און ר׳ יהודא בן גרים —

און פונדעסטוועגן האָט ער אויך אים מגלה געווען די ברכות.

ח. אין דריי ערטער אין תניא ווערט דערקלערט די עצה צו יסו־רים. איין מאָל אין ערשטן חלק תניא און צוויי מאָל אין אגרת הקדש.

אין ערשטן חלק תניא[17] שטייט, אַז די עצה צו יסורים איז לקבולי בשמחה, וואָס דורך דעם וועט ער זוכה זיין אַז לעתיד לבוא וועט עס אַראָפּקומען בטוב הנראה והנגלה.

דאָס איז דאָך אָבער אַן ענין וואָס מען דאַרף וואַרטן אויף לעתיד לבוא.

אין אגרת הקדש אין איין אָרט[18], גיט ער די עצה, לפשפש במעשיו. ער זאָל זיך באַטראַכטן ווי המלך הגדול רוחץ צואת בנו יחידו, כמו שכתוב[19]) אם רחץ ה׳ את צואת בנות ציון גו׳, וואָס דאָס קומט דאָך מצד דער אהבה רבה שלמעלה, וואָס דורך דער התבוננות איז כמים הפּ־נים אל פּנים וועט ער מעורר זיין די אהבה ביי זיך צום אויבערשטן, וואָס דורך דעם וועט ער ממשיך זיין למעלה, אַז די אהבה וועט זיין אַן אהבה מגולה, וואָס במילא וועט עס אַראָפּקומען אויך למטה בטוב הנראה והנגלה.

די עצה, כאָטש אַז מען דאַרף טאַקע ניט וואַרטן אויף לעתיד, ער קען האָבן טוב הנראה והנגלה אויך איצטער, דאַרף מען אָבער צו איר האָבן התבוננות און התעוררות אהבת הוי׳ וכו׳.

אין צווייטן אָרט אין אגרת הק־דש[20], גיט ער די עצה, מען זאָל וויסן אַז דאָס איז אַן ענין פון נס־יונות, מען פּרוּווט אויס דעם מענטשן צי ער האָט אַ רצון אין עניני עולם הזה און חיי הגוף. און דורך דעם וואָס ער שטייט ביי דעם נסיון, קומט עס אַראָפּ אין טוב הנראה והנגלה.

---

16) זע סנהדרין מא, ע״ב אין אָנפאַנג.
17) פּרק כו.
18) סימן כב.
19) ישעי׳ ד, ד.
20) סימן יא.

די מעלה אין דער עצה איז, אַז מען דאַרף ניט וואַרטן אויף התעוררות אהבה וכו׳, און ביז דעמאָלט לײדן יסורים חס ושלום, נאָר באַלד ווי מען שטײט בײ דעם נסיון, ווערט מען פטור פון יסורים. אויך איז די מעלה אין דעם, אַז עס איז געננוג אויך אַ ביסל יסורים, וואָרום אויך מיט אַ ביסל קען מען אים אויספּרואוון, און באַלד ווי מען זעט אַז ער ווערט ניט נתפעל פון דעם, נעמט מען דאָס צו פון אים.

אָבער פונדעסטוועגן, דאַרף מען דאָך דאָ בײשטײן דעם נסיון.

די מעלה פון רשב״י און פּנימיות התורה אָבער איז, אַז מען דאַרף ניט וואַרטן אויף לעתיד, ניט אויף התעוררות אהבה וכו׳, און ניט אויף בײשטײן נסיונות, נאָר מצד פנימיות התורה טײטשט מען אויס, באַלד, און מען איז מגלה יעדער ענין, בטוב הנראה והנגלה [21]).

ט. דער דאָזיקער ענין איז פאַרבונדן אויך מיט דעם הײנטיקן שבת — דער שבת וואָס נאָך ל״ג בעומר.

אויף שבת שטײט [22]), מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת. ערב שבת דאָ — מײנט ניט פריײטיק דוקא, נאָר אַלע טעג פון פאַריקער וואָך, אָנהויבנדיק פון זונטיק אָן, דאַרף מען אָנהויבן גרײטן זיך צו שבת [23]).

דערפאַר איז יעדן טאָג פון וואָך, פון זונטיק אָן, זאָגט מען היום יום ראשון בשבת, יום שני בשבת, א. א. וו. וואָס דאָס צײלט מען די טעג צום קומענדיקן שבת [24]). און ווי דער רמב״ן זאָגט אויפן פסוק זכור את יום השבת לקדשו [25]), אַז מיט צײלן די טעג צום קומענדיקן שבת, איז מען מקיים די מצוה פון זכור את יום השבת לקדשו.

דערפאַר שטײט אויך [26]) אַז די תפלות פון אַלע זעקס טעג פון וואָך זײנען עולה בשבת.

דאָס איז ניט קײן סתירה צו דעם וואָס די גמרא זאָגט אַז נאָר די לעצטע טעג פון וואָך, פון מיטוואָך אָן, האָבן אַ שײכות צום קומענדיקן שבת, אָבער די ערשטע טעג פון וואָך האָבן אַ שײכות צום פריערדיקן שבת — וואָס דערפאַר קען מען מאַכן הבדלה אויב ער האָט פאַרגעסן וכו׳ און מעביר זײן די סדרה שנים מקרא ואחד תרגום ביז דינסטיק פון דער קומענדיקער וואָך [27]) — ווײל דאָס זײנען באַזונדערע ענינים, און ווי עס ווערט אין אַ צווײטן אָרט דערקלערט אַז עס זײנען דאָ המשכות השבת וואָס זײנען נאָר ביז דרײ טעג (פאַר שבת און נאָך שבת) [28]). אָבער וואָס עס דאַרף עולה און נכלל ווערן אין שבת, זײנען אַלע ששת ימי החול פאַר שבת, אַ הכנה און זײנען עולה אין דעם שבת וואָס קומט נאָך זײ.

לויט דעם איז הײנטיקן שבת די עלי׳ און התכללות פון ל״ג בעומר

---

21) בדוגמת רשב״יס ברעגנגען רעגן גלײך דורך זאָגן תורה, אָן תעניות, תפלות וכו׳ (זהר חלק ג נט, ב).

22) עבודה זרה ג, א.

23) זע ביצה טז, א. שולחן ערוך אדמו״ר הזקן סימן רמב ס״י.

24) זע אויך שולחן ערוך אבן העזר סימן קכו, ס״ג.

25) שמות כ, ח.

26) זע תורה אור י, א.

27) פסחים קו, א. שולחן ערוך אדמו״ר הזקן סימן רפה, ס״ה. שם סימן רצט ס״ח.

28) שבת מיני׳ מתברכין כולי יומי — הוא כל השבוע שלאחר זה כמובן. ואכ״מ.